

(کشور های با جمعیت صد میلیون به بالا) تعداد شهر های نمونه را افزایش داده و در مواردی علاوه بر مولفه های کمی، مولفه های کیفی معرفی کرده است اما باز هم نتوانسته است معیار قابل اعتمادی برای پایش شاخص های محیط کسب و کار در استان ها معرفی نماید.

مطالعات داخلی:

با تلاش اتاق بازرگانی و همراهی مجلس شورای اسلامی در دوره هفتم و هشتم، قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار تصویب شد که البته در مسیر ابلاغ برای اجرا توسط دولت با مشکل مواجه شد که بالاخره ریاست محترم مجلس، قانون را ابلاغ کردند و با این حال هیچ اقدامی در تدوین آیین نامه های اجرایی این قانون به عمل نیامد و عملاً اجرای این قانون با توجه به تأکیدی که دولت یازدهم در اجرای قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار داشت در دولت یازدهم شروع شد. طبق قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب سال ۱۳۹۰ اتاق بازرگانی و اتاق تعاون به منظور اطلاع سیاستگذاران از وضعیت محیط کسب و کار شاخص های ملی کسب و کار در ایران را تدوین و به طور سالانه و فصلی به تفکیک استان ها، بخش ها و فعالیت های اقتصادی، سنجش و اعلام کنند. این مهم در دوره جدید اتاق ایران در دستور کار است و برای تحقق بخشیدن به آن تقسیم کار استانی صورت گرفته که استان کرمان وظیفه ارائه مدل پایش و مدل های بهبودی را بر عهده دارد.

اما در حال حاضر تنها مرکز پژوهش های مجلس است که به طور فصلی فضای کسب و کار را در قالب ۲۲ شاخص به تفکیک استان ها پایش می کند، که آخرین اطلاعات منتشره توسط این مرکز در مورد استان کرمان به صورت زیر است.

استان کرمان	رتبه در بین ۳۱ استان کشور			
	بهار	تابستان	پاییز	زمستان
۱۳۹۰	۱۹	۱۶	۲۴	۷
۱۳۹۱	۱۸	۲۰	۲۴	۳۱
۱۳۹۲	۲۳	۲۰	۲۴	۲۰
۱۳۹۳	۶	۲۴	۱۴	۳
۱۳۹۴	۴			

نقد پایش مجلس:

مقایسه رتبه کسب شده برای استان ها طی چند دوره متوالی نشان از نوسانات شدید رتبه ها در دوره های نزدیک به هم دارد که می تواند ناشی از عدم جمع آوری درست اطلاعات باشد.

استان کرمان در بهار ۱۳۹۳ رتبه ۶، در تابستان رتبه ۲۴، در پاییز همان سال رتبه ۱۴ را در بین ۳۱ استان کشور به خود اختصاص داده است. این کاهش و افزایش ناگهانی، آن هم در طول یک سال در حالی که در اقتصاد کشور و به ویژه استان کرمان، اتفاق بارزی در جهت تغییر محیط کسب و کار روی نداده است پدیده ای منطقی به نظر نمی رسد.

طبق گزارش پایش محیط کسب و کار مجلس در زمستان ۹۳، استان کرمان دارای رتبه ۳ در بین ۳۱ کشور بوده است. این در حالی است که رتبه این استان در فصل قبل پاییز همین سال ۱۴ بوده است. بررسی چگونگی این تغییر ناگهانی در طی یک فصل نشان می دهد که بیشترین تغییر (بهبود) در مولفه "بی ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه گذاری" با ۴۱ درصد، مولفه "تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیر منصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار" با ۳۷ درصد و مولفه "کالاهای غیر استاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار" با ۳۳ درصد بهبود مشاهده می شود در حالی که در این فصل عملاً کار خاصی در این زمینه انجام نشده بود.

بسیاری از مولفه های پایش محیط کسب و کار مجلس در سراسر کشور یکسان هستند و اگر تغییری در آن ها روی دهد هر چند بسته به ماهیت استان ها می تواند اثرات آن کمتر یا بیشتر توسط فعالان اقتصادی آن استان درک شود، اما

پارامتر اصلی که محیط کسب و کار و هزینه های رسمی بودن است، در واقع در استان های مختلف به یک اندازه تغییر کرده و تفاوت های استانی در مورد آن ها به وجود نیامده است.

در شاخص های مجلس، آنچه در نظر نگرفته نشده این است که در تدوین مولفه ها همه زوایا باید در نظر گرفته شود، به طور مثال در شاخص "نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی" این نکته در نظر گرفته نشده که نرخ بالا از دید چه کسانی خوب و از دید چه کسانی بد محسوب می شود؟ چرا که ممکن است این نرخ از دید بنگاه های صنعتی بالا تلقی شود در حالی که از دید شرکت های بیمه به عنوان یک بنگاه خدماتی این طور نباشد.

مرکز پژوهش ها در مورد اطلاعات برای محاسبه شاخص ها از نظر تشکل های اقتصادی به جای بنگاه ها استفاده کرده که نظرات هر تشکل بر آیند نظرات اعضای خود است. در حالی که این مهم در حد فرضیه باقی مانده و اقدام عملی قابل توجهی برای صحت گذاری بر این فرض در هیچ دوره ای صورت نگرفته است. نکته دیگر اینکه در پایش مجلس هیچ روشی برای سنجش صحت اطلاعات در نظر گرفته نشده است و عملاً به صحت اطلاعات هم هیچ توجهی نمی شود.

درصد تغییر مولفه های محیط کسب و کار مجلس در دو فصل پاییز و زمستان ۹۳ در استان کرمان

مولفه های محیط کسب و کار از بیشترین ترقی تا بیشترین تنزل	پاییز ۹۳	زمستان ۹۳	تغییر (درصد)
بی ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه گذاری	۶،۷	۳،۹۲	۴۱
تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیر منصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار	۶،۵۱	۴،۰۸	۳۷
تولید کالاهای غیر صادراتی، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار	۶،۳۳	۴،۲۱	۳۳
زیاد بودن تعطیلات رسمی	۵،۵۲	۳،۹۹	۲۸
بی ثباتی در قیمت مواد اولیه	۷،۰۲	۵،۱۳	۲۷
بی تعهدی شرکت ها و موسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود پیمانکاران	۷،۱۵	۵،۳۱	۲۶
وجود مفاصل اقتصادی در دستگاه های حکومتی	۶،۱۹	۴،۵۵	۲۶
عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی	۶،۲۷	۴،۶۸	۲۵
قیمت گذاری غیر منطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهاد های حکومتی	۶،۴۴	۵،۰۴	۲۲
نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	۷،۹۸	۶،۳۲	۲۱
ضعف زیر ساخت های تامین برق	۴،۳۵	۳،۶۲	۱۷
موانع تعرفه ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	۵،۸۷	۴،۹۲	۱۶
تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	۵،۵	۴،۹۶	۱۰
محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار	۵،۴۵	۵،۰۴	۸
ضعف زیر ساخت های حمل و نقل	۵،۴۲	۵،۰۴	۷
اعمال تحریم های بین المللی علیه کشورمان	۶،۵۶	۶،۲۲	۵
مشکل دریافت تسهیلات از بانک ها	۷،۱۳	۶،۱۸	۴
ضعف بازار سرمایه در تامین مالی تولید و نرخ بالای تامین سرمایه از بازار غیر رسمی	۷،۲۹	۷،۲۲	۱
برگشت چک های مشتریان و همکاران	۵،۸۲	۵،۹۹	-۳

